

AKTIV NÅ SKOLA

Om sexuella övergrepp på internet

Med advokat **Ulrika Rogland**

och kriminolog **Maria Dufva**

INNEHÅLL

Förord	03
Vad är grooming?	04
Om sexuella övergrepp	05
Sätt upp regler tillsammans	07
Vad gör jag om mitt barn blivit utsatt?	08
Förundersökning	10
Målsägandebiträde	11
Rättegång	12
Skadestånd	13
Exempel - Lina	14
Exempel - Anna	16
Tio råd till föräldrar	18
Internet	20
Tipslista	24
Skuld och skam	25
Samtalen	28
Exempel - pojke 12 år	31
Filmen <i>Jag tror jag är lite kär i dig</i>	32
Diskussionsfrågor	34

Av: Ulrika Rogland och Maria Dufva

Stiftelsen Aktiv Skola
Box 9015, 700 09 Örebro
019-368 07 50
www.aktivskola.org
facebook.com/aktivskola.org
instagram - @aktivskola

Verket är skyddat enligt kopieringslagen.

HAR DU FRÅGAT DITT BARN HUR DET VAR PÅ NÄTET I DAG?

Vad är egentligen grooming, hur skyddar man sig och vad gör jag om mitt barn blivit utsatt? I den här handboken lotsar advokat Ulrika Rogland och kriminolog Maria Dufva dig genom allt du som förälder behöver veta om detta svåra men viktiga ämne.

Vem som drabbas går inte att förutspå men det finns saker vi kan göra och säga för att minska risken för våra barn. Internet ska vara en lustfylld plats, men det är viktigt att man redan tidigt blir medveten om riskerna och vad man själv kan tänka på.

Ulrika Rogland och Maria Dufva har båda en mångårig erfarenhet i ämnet, och de är överens om vad man som förälder bör göra allra först: Sätt dig in i vad som händer på nätet och prata med dina barn om vad de helst gör online. Ta reda på vilka appar och spel de använder och om det finns något där som de tycker är jobbigt eller obehagligt.

Ulrika Rogland

Maria Dufva

VAD ÄR GROOMING?

Grooming används som benämning för sexuella övergrepp på barn och unga via internet. Förövarna skapar en typ av relation med sina offer innan övergreppet sker. Genom den etablerade relationen får förövarna även de unga att göra vissa saker själva, som att exempelvis skicka bilder. Syftet med detta är att offret ska känna sig medskyldigt till det som sker samt att i vissa fall känna lojalitet till förövaren, men även att förhindra att de unga berättar om övergreppen. Det händer också att det förekommer hot.

Grooming är inget nytt, det har funnits i alla tider och sker på alla platser där barn och unga finns. Internet har dock lett till att upptäcktsrisken är liten och att förövarna kan nå väldigt många barn på många platser samtidigt.

OM SEXUELLA ÖVERGREPP

- Det är förbjudet att ha sex med barn under 15 år
- Den som förgriper sig sexuellt på barn under 15 år gör sig skyldig till våldtäkt mot barn eller sexuellt övergrepp mot barn, det spelar ingen roll om övergreppet sker i "verkliga" livet eller på internet
- Det är förbjudet att skicka sexuella bilder eller skriva sexuella saker till barn
- Det är förbjudet att ha kontakt med barn i sexuellt syfte
- Man får inte ha sex med någon mot personens vilja, oavsett ålder
- Man får inte skicka sexuella bilder eller skriva sexuella saker till någon som inte vill

SÄTT UPP REGLER TILLSAMMANS

Regler är viktigt och självklart. Även på internet. Man kan jämföra det med när en skolklass ska på utflykt till en stad. Då skulle alla elever få regler om var de får vara och med vilka de får prata. Endast äldre elever skulle få röra sig fritt på stan, och vi skulle aldrig säga: spring runt var ni vill och prata med vem ni vill. Men när vi släpper ut barnen i vida internetvärlden utan regler är det precis det vi gör, och vi släpper inte bara ut dem i en stad, utan i hela världen.

Du som vårdnadshavare bör sätta upp regler för var barnen får vara och med vilka de får prata med på internet. Till exempel:

- Barnet ska endast ha kontakt med personer det har träffat även utanför internet
- Bestäm vilka sidor, appar och spel barnen får använda
- Be barnet att alltid prata med en vuxen om någon säger eller skriver saker som känns konstiga eller obehagliga
- Barnet ska även vända sig till en vuxen om någon vill att barnet ska skicka bilder

Så ta hand om barnen när de rör sig på nätet och var tydlig med att om de trots allt skulle träffa på någon obehaglig vuxen så är det aldrig barnets fel utan alltid den vuxnes.

VAD GÖR JAG OM MITT BARN BLIVIT UTSATT?

Om du får kännedom om att ditt eget barn eller ett barn i din närhet har blivit utsatt är det viktigt att göra en polisanmälan. Genom en polisanmälan kan man hindra förövaren från att utsätta andra barn och unga, samt göra det möjligt att få förövaren dömd.

- Lyssna på ditt barn, men ställ inga andra frågor än så kallade öppna frågor, till exempel *"berätta mer"* eller *"vad hände sedan?"*
- Uppmuntra ditt barn att berätta, men var noga med att inte klandra eller bestraffa barnet för det som har hänt
- Om ditt barn mår dåligt finns det möjlighet att få stöd genom socialtjänsten, många orter har också barnkriscentrum eller barnahus

FÖRUNDERSÖKNING

När det finns anledning att anta att brott har begåtts inleder polis eller åklagare en förundersökning. Syftet med denna är att utreda om brott kan styrkas. Du och ditt barn kommer att kallas till förhör, men du får som förälder nästan aldrig sitta med på ditt barns förhör då du oftast behöver höras som vittne. Ditt barn har rätt till målsägandebiträde (se nästa avsnitt). Målsägandebiträdet ska alltid vara med på alla förhör. Förhöret spelas in på film då barn under 15 år inte hörs i domstol. Ofta spelas även förhör med ungdomar över 15 år in, för de fall ungdomen i ett senare skede skulle ha svårt att berätta vad som har hänt.

Vid förhöret sitter den unga och polisen (en särskilt utbildad barnförhørsledare) i ett neutralt rum med fåtöljer, rummet är inget typiskt förhørsrum och polisen bär civila kläder. Målsägandebiträdet följer förhöret via en tv-skärm i ett annat rum, ett så kallat medhörningsrum. Det kan bli aktuellt med flera förhör om det behöver ställas fler frågor. Under förundersökningen gäller förundersökningssekretess, det innebär att åklagaren är den som bestämmer vilken information som kan lämnas ut. Oftast får man ingen information om vilka som är hörda förrän åtal väcks. För de fall där åtal inte väcks och förundersökningen läggs ner är det oftast så att förundersökningssekretessen består, det vill säga att man inte får ut någon information. Detta för att skydda barnen och ungdomarna.

MÅLSÄGANDEBITRÄDE

- Målsägandebiträdet är offrets guide genom förundersökning och rättegång - huvudregeln vid sexualbrott är att man har rätt till målsägandebiträde
- Offret eller föräldrarna (om offret är ett barn) har rätt att önska en jurist/advokat
- Från och med 1 juli 2018 har rätten förstärkts, målsägandebiträde ska förordnas omedelbart när förundersökning inletts eller återupptagits
- Målsägandebiträdet är med vid alla förhör
- Målsägandebiträdet företräder den unga och informerar därmed inte föräldrarna om vad som sagts vid förhör eller samtal
- Målsägandebiträdet kan biträda åtalet vilket innebär en möjlighet för hen att justera gärningen och yrka påföljd
- Målsägandebiträdet för den unges skadeståndstalan

RÄTTEGÅNG

Rättegången hålls bakom stängda dörrar när det rör sig om sexuella brott. Om den unga är under 15 år hörs hen inte i rättegången utan polisförhöret spelas upp.

Föräldrar har rätt att närvara vid rättegången som ställföreträdare. Men då är det viktigt att på förhand prata med den unga om detta, kanske vill hen inte att föräldrarna ska närvara. Efter rättegången får man veta om den tilltalade förblir i häktet.

Domen meddelas ofta inom 14 dagar. Domen är inte hemlig men den ungas namn fortsätter att vara hemligt även efter domen. Domen kan överklagas, och om den gör det kommer en inspelning från rättegången i tingsrätten att spelas upp i hovrätten. Det betyder att även de som är över 15 år och hörts i tingsrätten endast i undantagsfall behöver komma till hovrätten.

SKADESTÅND

När den tilltalade blir dömd att betala skadestånd måste man vänta tills domen vunnit laga kraft, det vill säga tills tiden för överklagande har gått ut, innan skadestånd ska betalas.

Om den tilltalade inte betalar frivilligt får man vända sig till kronofogden och sända domen till dem.

Om den tilltalade inte har några pengar kan man få ersättning genom sitt försäkringsbolag och i sista hand från brottsoffermyndigheten.

EXEMPEL - LINA

Lina var åtta år och hon älskade hästar mer än någonting annat. Det fanns ett spel på datorn där man kunde ha en egen häst och leka med andra som också hade häst. Mamma och pappa lät henne spela, och hon tyckte att det var så kul. Hon var bara vän med dem hon kände och hade träffat förut, och hon lämnade aldrig ut någon information om sig själv, förutom sitt namn.

Plötsligt var det en i spelet som började fråga saker. Det var en tjej hon inte kände men som verkade snäll. Efter ett tag började hon skriva konstiga saker. Hon ville att Lina skulle ta av sig sina kläder och ta bilder på sig själv. Eftersom hon tjatade tog Lina till slut en bild på sina trosor, sedan ville hon inte mer, men då skrev tjejen att hon skulle skicka bilden på trosorna till Linas mamma och pappa. Lina blev jätterädd och slutade helt att använda sin dator.

Efter ett tag hörde polisen av sig och Lina fick komma på förhör. Mamma och pappa följde med men fick inte vara med på förhöret. Lina fick en egen advokat och hon fick veta att den där personen hade gjort samma sak mot många barn. Det kändes bra att veta. Polisen och advokaten sa att Lina inte hade gjort något fel. Det var den andra personen som hade gjort fel.

EXEMPEL - ANNA

Anna hade under en längre tid pratat med en man på nätet som kallade sig FK. FK var mycket äldre än henne, nästan 30 år, men trots ålderskillnaden hade de mycket gemensamt. De tyckte om samma musik och han var väldigt snäll mot henne. Han behandlade Anna som om hon var vuxen.

Anna hade fått kontakt med FK genom Alexandra. Alexandra var hennes vän, hon var också äldre - och så cool. Alexandra hade kontaktat henne på internet och tyckt att Anna skulle bli modell. De började skriva till varandra, varje dag, och så berättade Alexandra om sin vän FK. Hon fick Anna att lämna ut sitt mobilnummer och sedan dröjde det inte länge förrän FK ringde upp. Han övertalade henne att träffa honom.

Hemma hos Anna var det mycket bråk så det var skönt att komma hemifrån och hänga i hans lägenhet. Han brukade hämta henne efter skolan och sedan umgicks de i flera timmar innan han körde hem henne. Annas mamma och pappa visste inget.

Men sedan gick allt fel. Anna visste att FK ville ha sex med henne, men han hade respekterat att hon inte ville ha samlag. Visst hade han tjatat men hon var envis och han brukade nöja sig om hon gjorde det skönt för honom. Det var ganska äckligt men hon gjorde det ändå för att göra honom nöjd.

Men en dag nöjde han sig plötsligt inte längre. Han blev svart i blicken, höll fast henne och tvingade sig in i henne. Det gjorde så ont och efteråt kände hon sig tom.

När hon kom hem duschade hon i en evighet men ändå fick hon inte bort den äckliga känslan. Efteråt blev hon ofta arg och ledsen, och drog sig undan sina kompisar. Hemma var hon bara på sitt rum.

Till sist berättade hon vad som hade hänt för en kompis, och då berättade kompisens för Annas föräldrar som gjorde en polisanmälan. Det var jobbigt men det kändes ändå bra. Det var han som hade gjort fel, inte hon.

TIO RÅD TILL FÖRÄLDRAR

SMÅ BARN

- Lämna inte ett litet barn ensam på internet
- Introducera internet för ditt barn genom att undersöka det tillsammans
- Sätt upp regler för var barnet får vara på internet och hur länge
- Sätt upp regler för vad barnet får göra på internet, informera till exempel om att man endast får ha kontakt med dem man känner irl (in real life) och att man inte ska lämna ut uppgifter om sig själv

LITE STÖRRE BARN

- Prata med ditt barn om vad som händer på internet, ställ frågan: *"Hur har du haft det på nätet i dag?"*
- Intressera dig och skaffa kunskap angående vad som är populärt på internet, vilka spel, appar, sidor med mera som ditt barn använder
- Berätta för ditt barn att samma regler gäller på internet som irl, ingen får till exempel skicka bilder på sitt kön eller skriva sexuella saker

- Prata om att den man ser på bild inte alltid är den som man har kontakt med

ALLA BARN

- Berätta för ditt barn att *"om något har hänt på eller utanför nätet så kan du alltid berätta för mig, jag lovar att jag alltid kommer att lyssna, att jag aldrig kommer att bli arg och att jag inte kommer att anklaga dig eller straffa dig"*
- Berätta för ditt barn att om något har hänt så kan det kännas jobbigt men att det kommer att bli bra igen

INTERNET

Internet innebär att situationer uppkommer som är nya för de flesta av dagens föräldrar som inte har växt upp med det. På sociala medier och i chattar finns plats för att uttrycka alla möjliga känslor vilket för många vuxna än i dag kan kännas lite främmande - men så är det inte för barnen.

Nätet med allt vad det innebär kan inte längre ses och hanteras som något separat, utan det är en del av vår tillvaro. Det är oftast barnen som är experterna på det här området men vi som vuxna har annat att tillföra, och nutidens online-barn behöver förstås vägledning och stöd på nätet precis som överallt annars i livet.

Vi vuxna har ett enormt ansvar för våra barns liv både på nätet och utanför. Att som nutida vuxen välja bort att engagera sig i barnets liv på nätet och i sociala medier är att välja bort att vara en del av hela barnets liv.

Barn behöver tidigt lära sig att ha urskiljning och att vara noggranna med vilken privat information om familjeförhållanden, bostadsadress och liknande de lämnar ifrån sig på nätet och i sociala medier. I dag är barn inte skyddade ens i hemmet, internet kan vara ett brottsverktyg. Dagens barn och unga skapar relationer på mycket kort tid och därför är det viktigt att föräldrar är närvarande utan att snoka.

Viktiga vuxna¹ kan lugnt och lagom nyfiket ställa frågor som: *"Vad gör du? Vem skriver du med? Är det där någon du känner irl? Vad skriver ni om?"*

Barn är, beroende på ålder och personlighet, precis som vi vuxna olika känsliga. Vissa har stor integritet, vilket gör att frågor kring dessa ämnen kan bli känsliga och lite jobbiga. Barn har berättat att de får väldigt många följarförfrågningar från personer de inte vet vilka de är, och att vissa barn lägger till vem som helst eftersom de tycker att det är spännande att skriva med främmande människor. Andra barn gör det för att de är uttråkade eller känner sig ensamma och vill träffa fler vänner.

Viktiga vuxna ska visa att de är intresserade av det som barnet gör. Alla unga söker på sina unika sätt bekräftelse - och hur barn bekräftas är också olika. Vissa barn känner att de inte har sina föräldrar närvarande så som de skulle vilja, andra säger att *"mina föräldrar fattar inget"*, vilket gör det lätt för förövare att komma i kontakt med barn i manipulativt syfte. I den bästa av världar skulle inga barn behöva söka bekräftelse hos främlingar och därmed ta risker för att känna sig sedda och värdefulla.

¹ Viktiga vuxna är de vuxna som ett barn har en nära och trygg relation till.

Till exempel föräldrar, mor- och farföräldrar, kurator, skolsköterska, mentor, klassföreståndare, fritidspersonal, idrottsledare, släkt, religiösa ledare, gudföräldrar och andra i barnets närhet.

Den perfektion vi i nutidens samhälle strävar efter leder alltför ofta till en sårbarhet. Alla barn borde få veta och känna att de är värdefulla och får ta plats. Många barn berättar att de ser sina egna föräldrars eviga strävan efter perfektion, och att de själva dygnet runt möts av alla andras "perfekta" liv via sociala medier.

Trenderna varierar men just nu verkar det vara så att man oavsett ålder och könsidentitet ska visa upp hur härlig och spontan man är med sina underbara, glada och generösa vänner.

Det är av största vikt att du som viktig vuxen tillsammans med barnen resonerar kring vad ni anser är personlig och privat information, och om hur vi hela tiden vare sig vi vill eller inte lämnar spår efter oss på nätet. Bestäm er för vad ni gör och inte gör i er familj. Hur, var och när postar ni bilder? Vilka bilder postar ni? Hur ställer ni er kring att tagga andra och att hash-tagga? Öppna eller privata konton, vilka för- och nackdelar finns? Se dessa samtal som att ni tillsammans gör det lite svårare för en förövare - oavsett brottslighet. Barn i dag behöver känna att de har kontroll på nätet och i sociala medier, och att det är de själva som bestämmer när de vill prata och med vem. Många gånger när unga blivit utsatta på nätet handlar det om att man bara ville bli sedd och få vistas i ett sammanhang där man känner att man duger och räcker till. Det har visat sig att de barn som klarar sig bäst är de som vågar sätta gränser och stänga av en chatt.

Att ha samtal kring vilka bilder barn postar eller skickar till andra är också väldigt viktigt, samt att du talar om att bilder, texter och annan information för alltid finns kvar om någon har sparat, skärmdumpat eller fotat av skärmen med en annan kamera. Det här vet oftast barnen om, men de drivs ändå av nyfikenhet, spänning, bekräftelsebehov och en mängd andra faktorer.

Efter att det har hänt något jobbigt tror många barn att deras föräldrar ska säga: *"Men jag sa ju att du inte skulle..."*, vilket gör att väldigt lite av barnens erfarenheter kommer fram eftersom de inte vågar berätta om det som har hänt.

Vi som dagligen arbetar med det här vet att de flesta barn lägger ansvaret på sig själva. Därför behövs förebyggande och skyddande samtal, samt tekniska åtgärder som att reglera inställningarna i datorn till exempel.

10:22

< Notes

💡 Tipslista:

- Hjälp barnet att bli psykiskt starkt och snällt mot sig själv och andra ❤️
- Prata tidigt om vad samtycke innebär 👤
- Lär barn att skilja på bra och dåliga hemligheter som ett sätt att bryta tystnaden 🗨️
- Fostra barn till integritet på nätet: kroppslig såväl som mellanmänsklig ❤️

SKULD OCH SKAM

Grooming beskrivs juridiskt som en process som gärningspersoner använder sig av för att knyta an till ett barn de senare planerar att utsätta för sexuella övergrepp. På nätet handlar det om hur en vuxen kontakter barn och får dem att utsätta sig själva för övergrepp, något som många benämner som digitala övergrepp. Dessa övergrepp är dock som fysiska övergrepp för barnen och döms enligt Högsta domstolen som sexuellt övergrepp av barn. Dessa kränkningar är för många barn långt värre än ett fysiskt övergrepp.

Övergreppen dokumenteras ofta av förövaren och det vet barnen om (eftersom förövaren många gånger hotar med spridning eller lovar att radera allt bara de får en sista bild eller film). Många barn berättar att just hotet om spridning är det värsta och tyngsta att hantera. När övergrepp sker på nätet och barn drabbas av en förövare de aldrig har träffat visar forskning att det kan vara ett större trauma än för de barn som blivit utsatta i den vanliga världen.

Att inte i god tid berätta att det finns personer som utnyttjar sociala medier och chattar på spel för att komma i kontakt med barn kan i värsta fall innebära att man undanhåller livsviktig information.

En stark rekommendation är att prata om detta innan barnen börjar ha ett eget liv, i skrift eller tal, på nätet. Där barn finns, där finns förövarna - och chattarna är där de oftast knyter kontakt. Det här är något som kan hända alla barn, och mörkertalet är enormt. De barn som klarar sig undan (vilket är den absoluta majoriteten) har strategier och är drillade in i ett självskydd. Men vi vuxna måste bli bättre på att i god tid berätta om övergrepp där offret själv känner sig delaktig, det vill säga där offret har skrivit, berättat saker och skickat bilder till en främmande person.

De allra flesta barn tror gott om andra och är vana vid att göra som vuxna säger. De barn som agerar tveksamt kan förövarna på olika sätt försöka övertala - de lockar med mutor eller hotar, skriver snälla saker och smickrar. Barn har rätt att få lära sig att alla olika former av medvetna sexuella handlingar som begås kan vara som vilket sexualbrott som helst i den verkliga världen: poseringsbrott i sexuellt syfte, sexuella övergrepp och våldtäkt - även om allt sker på nätet. Flickor blir oftast utsatta för att tillfredsställa förövarens egen sexuella önskan. Bilder/filmer kan också användas som utpressningsmedel där förövaren spelar på offrets skamkänslor för att få sin vilja igenom. Pojkar känner ofta en enorm (dubbel) skam över att alls ha visat sig nakna i ett sexuellt sammanhang och deras bilder kan i många fall användas för att förmå dem att begå brott.

Många som hör talas om det här tänker att *"det aldrig kommer att hända mig"* och *"i dag vet väl alla om detta"*, därför gör skuld- och skamkänslor och fördömanden från omvärlden att majoriteten av barnen bär omkring på sina upplevelser själva utan att berätta för någon. Fördömanden kan låta *"men du var ju med på det från början så du får väl på sätt och vis skylla dig själv"*. Skuld, skam och tystnad gör att dessa brott ytterst sällan kommer till rättsväsendets kännedom vilket innebär att de brottsutsatta barnen inte får stöd eller hjälp - och gärningspersonen går ostraffad.

Viktiga vuxna måste visa att de kan ta emot berättelser av det här slaget utan att bli arga, besvikna eller rädda. Konsekvenserna är lika allvarliga som om brotten hade hänt utanför nätet, men de barn som inte känner att de har en tillräckligt trygg relation till en vuxen som de kan berätta allt för, får leva med ett trauma som kanske aldrig läker.

- Viktiga vuxna ska agera på samma sätt som om barnen blivit utsatta utanför nätet, det är ett avgörande signalvärde att brotten anmäls och att barnet behandlas som ett brottsoffer
- Radera inte digital bevisning - spara, skärmdumpa och lämna allt till polisen

Många vuxna frågar sig: *"Hur får jag mitt barn att berätta om det som händer?"* Men man bör i stället fråga sig: *"Är jag den där vuxna som ett barn kan vända sig till oavsett vad som har hänt?"* eller *"Hur kommer det sig att mitt barn inte berättar allt för mig?"*.

En huvudregel är att barn har lättare att våga berätta om saker som en vuxen redan har pratat med dem om.

Det finns en ideal ålder för när man ska ha dessa samtal om barns liv på nätet och olika situationer de kan hamna i, och det är *innan* barnet är skrivkunnigt och har en skriven eller verbal kontakt med andra på nätet. Se dessa samtal som ett förebyggande arbete. Det gäller att ha ett öppet och lagom nyfiket sinne, och att inte skuldbelägga eller vara fördömande.

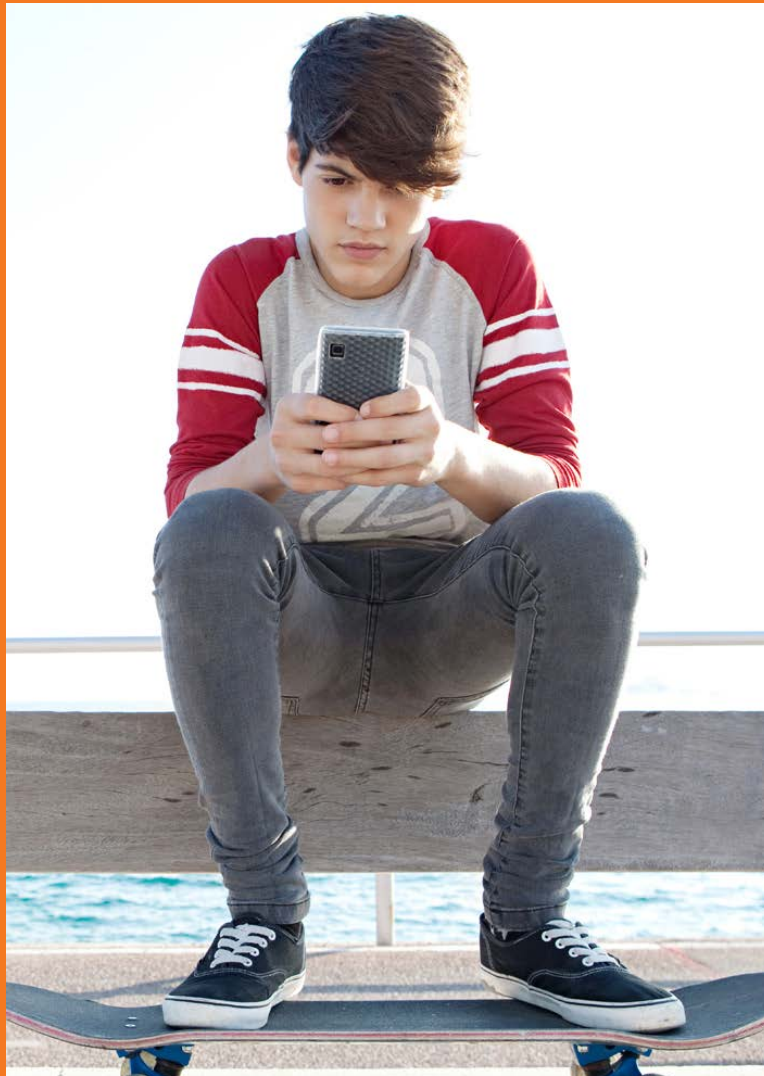
Målet är självklart att barn ska våga prata om allt med dig, oavsett vad som har hänt, och när ett barn väl börjar berätta har du fått ett förtroende du ska vara rädd om. Om viktiga vuxna undviker de här samtalen missar vi en chans till ett kanske livsviktigt samtal, och vi lär också barnen att det går att undvika att prata om svåra ämnen. Vi har en lång historia av tystnad bakom oss, men det är dags att ändra på det nu.

Alla barn har en given rätt att leva på nätet och ha roligt där, men då krävs det att vuxna har informerat om att det kan innebära allt från elaka kommentarer till att ombedjas att skicka nakenbilder på sig själv.

Barn i tioårsåldern har berättat att de har fått oönskade könsbilder (så kallade dickpics) men att de aldrig har berättat om det för någon vuxen.

Det vore önskvärt att alla vuxna förstod att vi som uppmanar till dessa viktiga samtal inte är alarmistiska utan att vi vill att man lyssnar och tar till sig av yrkesverksammas erfarenheter. Bara för att vi inte pratar om allt detta vidriga som kan hända försvinner det inte, och samtal om svåra saker kräver övning precis som allt annat som först känns svårt.

De flesta vuxna säger till barnen att vara försiktiga på nätet, men det är ett väldigt abstrakt och märkligt begrepp för de flesta barn. Man bör mejsla in i barnens medvetande att de i stället ska vara smarta och noggranna. Barn ska veta att andra kan utsätta dem för brott, och att det oftast händer när barnen har skickat någon bild som förövaren kan använda emot dem för att pressa dem till att skicka fler bilder eller filmer. Barnen ska veta att deras närmsta viktiga vuxna vill dem väl. Vuxna vill inte vill sabba och förstöra, utan bara att de inte ska råka illa ut.

EXEMPEL - POJKE 12 ÅR

En pojke var tolv år när en för honom främmande man kontaktade honom och sa att han arbetar som modell-scout i New York. Han hade sett hans bilder på nätet och skrev att hans agentur sökte killar som honom. Pojken har hudsjukdomen Vitiligo, och i stället för att skämmas för sin sjukdom som han tidigare gjort kände han sig nu utvald och speciell på ett positivt sätt.

Mannen berömde honom för de bilder han tog av sig, och ganska snart ville mannen att han skulle visa hela sin kropp för att finnas med när de på agenturen i New York skulle välja vilka som skulle få modeller för olika jobb. Utan att tveka tog pojken nakenbilder på sig själv.

Mannen var väldigt övertygande i sitt sätt att skriva vilket gjorde att pojken kände sig helt säker på att det var en modellagentur som han mejlade alla bilder och filmer till. En modellagentur som visade sig aldrig ha existerat.

Det har nu gått åtta år sedan detta hände, och under alla dessa år har pojken hållit koll på mannens konton på sociala medier och sett hur hans bilder används för att locka andra unga killar och tjejer till mannen och hans påstådda modellagentur. I dag är allt anmält och utreds av polis.

JAG TROR JAG ÄR LITE KÄR I DIG

Tillsammans med filmbolaget Pophunters har vi på Aktiv Skola producerat filmen *Jag tror jag är lite kär i dig* som handlar om Nadja, en helt vanlig tonårstjej. I filmen träffar hon en kille, William, på nätet. Först flörtar de och skickar oskyldiga meddelanden till varandra, men William vill snart mer.

Filmen belyser ett vanligt missförstånd. Många tror att grooming handlar om att någon under en längre tid, veckor eller månader, bygger upp ett förtroende hos ett barn, och att detta förtroende gradvis går över i ett utnyttjande. Men i själva verket kan det gå blixtsnabbt, i vissa fall händer allt bara på en kväll eller ett par dagar.

Med filmen vill vi skaka om, väcka tankar och få igång diskussioner. *Jag tror jag är lite kär i dig* skildrar hur lätt det är att manipuleras och hur snabbt en situation som från början verkar oskyldig kan övergå till ett sexuellt övergrepp. Filmen riktar sig till elever från mellanstadiet och uppåt, och ska endast ses i en lärares, förälders eller annan vuxens närvaro.

Du kan titta på filmen på www.aktivskola.org eller på vår Youtube-kanal.

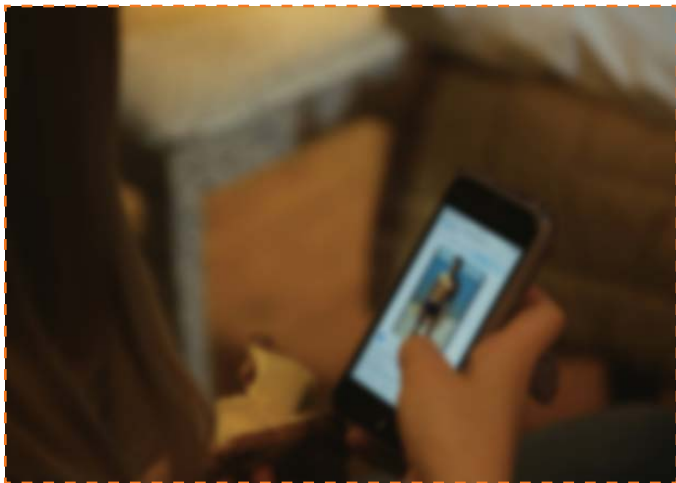
DISKUSSIONSFRÅGOR

Till filmen *Jag tror jag är lite kär i dig* har vi producerat en lärarhandledning med diskussionsfrågor att jobba med i klassrummet. Dessa frågor går förstås lika bra att använda som förälder. Efter att man har tittat på filmen tillsammans är det viktigt att prata om alla frågor som kan uppstå. Använd några eller alla frågor nedan för att få igång ett samtal med ditt barn.

- Vad tror du händer mellan Nadja och William nu?
- Varför tror du att Nadja inte vågade berätta för sin mamma om vad som hade hänt? Var det rätt eller fel att inte berätta?
- Hade Nadjas mamma kunnat säga något annat för att få Nadja att berätta?
- Tror du att det är vanligt att man utger sig för att vara någon annan på nätet?
- Hur fick Nadja och William kontakt från första början, tror du?
- Vilka risker finns det med att bli tillsammans med någon över nätet som man aldrig har träffat irl?
- Vilka risker finns det med att skicka bilder/videos till personer man inte känner?

- Vilka sidor/appar använder du och dina vänner mest när ni chattar?
- Känner du alla dina vänner på till exempel Snapchat?
- Hur hade du reagerat om du hamnade i en liknande situation som Nadjja?

Frågorna är framtagna i samråd med Ulrika Rogland, och du hittar hela diskussionsunderlaget under fliken Utbildningsmaterial på www.aktivskola.org.

Denna handbok distribueras av stiftelsen Aktiv Skola.
Kontakta Aktiv Skola på info@aktivskola.org eller 019-368 07 50.